

Observator de politici publice

Politici responsabile pentru dezvoltare durabilă

Observatorul de politici publice cuprinde analiza unor proiecte de acte normative de sensibilitate sporită din agendele Executivului și Legislativului din Republica Moldova, precum și a unor informații publice, pentru a identifica aspectele care ar putea afecta interesul public și pentru a îmbunătăți politicile publice.

Documentul a fost realizat în cadrul proiectului "Mobilizarea societății civile pentru monitorizarea și sesizarea asupra integrității instituțiilor statului și activităților anticorupție în Moldova" implementat de Transparency International – Moldova cu suportul Secției Justiție Penală și Aplicare a Legii a Ambasadei Statelor Unite ale Americii la Chișinău. Opiniile exprimate aparțin autorilor și nu reflectă neapărat poziția finanțatorilor.

Recomandări în vederea sporirii transparenței autorităților anticorupție

Asigurarea accesului la informații de interes public constituie una din măsurile de cultivare a climatului de integritate instituțională. Relativ recent, a intrat în vigoare Legea nr. 148/2023 privind accesul la informațiile de interes public, aceasta constituind lege specială menită să asigure transparența activităților din sectorul public. Legea prevede două forme de acces la informațiile de interes public: transparență proactivă și comunicarea informațiilor de interes public la cerere. Prin transparență proactivă se înțelege diseminarea, din oficiu, a informațiilor de interes public, în special prin publicarea acestora pe paginile web oficiale ale furnizorilor de informații. Cum poate fi sporită transparența autorităților anticorupție – aceasta este întrebarea la care răspunde prezentul Observator.

Legea integrității despre asigurarea accesului la informații

Asigurarea accesului la informații de interes public, în conformitate cu art. 10 alin. (1) lit. k) din Legea integrității, nr. 82/2017, constituie una din măsurile de cultivare a climatului de integritate instituțională.

Potrivit art. 21 din legea citată, accesul la informații de interes public cu privire la activitatea entității publice se garantează într-o eficientizare a procesului de informare a populației și a controlului efectuat de către cetățeni asupra activității entităților publice, stimularea formării opiniilor și participării active a populației la procesul de luare a deciziilor. În acest scop conducătorii entităților publice și agenții publici trebuie să asigure accesul liber la informațiile

oficiale, inclusiv informarea activă, corectă și la timp a cetățenilor asupra chestiunilor de interes public și asupra problemelor de interes personal pentru ei. În acest sens, conducătorii entităților publice trebuie:

- să asigure un spațiu amenajat pentru documentare, accesibil solicitanților;
- să desemneze agenții publici responsabili pentru efectuarea procedurilor de furnizare a informațiilor oficiale și să asigure instruirea acestora;
- să aprobe regulamente cu privire la drepturile și obligațiile agenților publici în procesul de furnizare a documentelor, informațiilor oficiale.

În conformitate cu prevederile menționate, conducătorii entităților publice și agenții publici desemnați responsabili pentru efectuarea procedurilor de furnizare a informațiilor oficiale, în funcție de competențele stabilite, trebuie:

- să acorde asistență și sprijinul necesar solicitanților pentru căutarea și identificarea informațiilor;
- să asigure accesul efectiv la registrele de informații deținute, care vor fi completate în conformitate cu legislația cu privire la registre;
- să asigure desfășurarea întrunirilor și ședințelor în mod public, în conformitate cu legislația care reglementează activitatea entității publice;
- să asigure publicarea informațiilor privind structura entității publice și adresa acesteia, funcțiile, direcțiile și formele de activitate ale entității publice, subdiviziunile cu competențele lor, programul de lucru al acestora, cu indicarea zilelor și orelor de audiență a agenților publici responsabili de furnizarea informațiilor și a documentelor oficiale, privind deciziile finale asupra principalelor probleme examinate;
- să asigure examinarea solicitărilor de acces la informații și să respecte termenul prevăzut de lege pentru furnizarea informației, cu posibilitatea prelungirii acestui termen, în condițiile legii, după informarea prealabilă a solicitantului despre prelungire;
- să dea publicității actele entității publice, adoptate în conformitate cu legislația ce reglementează activitatea entității respective;
- să păstreze, în termenele stabilite de lege, actele entității publice din care fac parte, actele entității publice a cărei succesoare este entitatea respectivă, actele ce stabilesc statutul juridic al entității;

- să asigure protecția informațiilor ce se află la dispoziția entității publice împotriva accesului, distrugerii sau modificărilor nesanctionate;
- să mențină în formă actualizată informațiile și documentele aflate la dispoziția lor.

În corespundere cu normele prenotate, conducătorii entităților publice și agenții publici sunt în drept să difuzeze de urgență pentru publicul larg informația care le-a devenit cunoscută în cadrul activității entităților publice dacă această informație poate preîntâmpina sau diminua pericolul pentru viața și sănătatea oamenilor sau pericolul producerii unor prejudicii de orice natură, poate opri răspândirea informației neveridice sau diminua consecințele negative ale răspândirii acesteia ori dacă această informație are o deosebită importanță socială.

Evident, asigurarea de către conducătorii entităților publice și agenții publici a realizării dreptului de acces la informație trebuie să se efectueze cu respectarea limitărilor prevăzute de lege.

Legea privind accesul la informațiile de interes public despre transparența proactivă

Relativ recent, la 8 ianuarie 2024, a intrat în vigoare Legea nr. 148/2023 privind accesul la informațiile de interes public, aceasta constituind lege specială menită să asigure transparența activităților din sectorul public.

Legea nr. 148/2023 reglementează:

- modalitatea de exercitare și apărare a dreptului de acces la informațiile de interes public;
- obligațiile furnizorilor de informații în asigurarea accesului la informațiile de interes public;
- răspunderea juridică pentru încălcarea prevederilor privind accesul la informațiile de interes public;
- mecanismul de monitorizare și control al implementării legii.

Conform art. 7 din Legea nr. 148/2023, accesul la informațiile de interes public se realizează prin:

- transparență proactivă – diseminarea, din oficiu, a informațiilor de interes public, în special prin publicarea acestora pe paginile web oficiale ale furnizorilor de informații;
- comunicarea informațiilor de interes public la cerere.

Legea nr. 148/2023, în art. 10, enumeră informațiile care trebuie să fie publicate pe paginile web oficiale ale autorităților publice, acestea fiind:

- datele privind structura organizatorică și bugetul autorității publice, numărul angajaților/membrilor, obiectivele, domeniile de competență și funcțiile sale, adresele poștale, numerele de telefon și alte date privind adresa autorității publice, datele privind autoritățile subordonate (cu indicarea și/sau referirea la paginile web oficiale ale acestora), numerele de telefon ale serviciilor de informație;
- datele privind conducerea autorității publice, privind membrii organelor colegiale, inclusiv studiile,

experiența profesională, modul de accesare în funcția deținută, adresa poștei electronice și numărul de telefon;

- datele privind persoanele juridice cărora le este transmisă, în modul stabilit, o parte din funcțiile autorității publice (denumirea organizației, adresa poștală și juridică, numărul de telefon și adresa poștei electronice);
- actele normative care reglementează organizarea și funcționarea autorității publice, cu referințe la paginile web ale actelor din Registrul de stat al actelor juridice;
- raportul anual privind activitatea autorității publice;
- datele privind achizițiile publice planificate, privind achizițiile publice efectuate, rapoartele de monitorizare a contractelor de achiziții publice, alte informații relevante;
- datele privind evenimentele publice organizate de autoritatea publică (ședințe, întâlniri, conferințe de presă, colegii etc.), precum și privind deciziile adoptate la aceste evenimente;
- datele privind vizitele oficiale și deplasările de serviciu în străinătate ale personalului autorității publice, inclusiv costul și sursa de finanțare a cheltuielilor;
- zilele și orele de primire în audiență, precum și datele privind modul depunerii petițiilor și cererilor de comunicare a informațiilor de interes public, inclusiv, după caz, plățile percepute pentru comunicarea informațiilor de interes public;
- datele privind programele și proiectele, inclusiv de asistență tehnică, al cărui beneficiar sau executant este autoritatea publică (denumirea, scopurile și sarcinile de bază, beneficiarii și executorii principali de program, termenele și rezultatele de realizare scontate, volumul și sursele de finanțare);
- datele privind planificarea și executarea bugetelor de către autoritatea publică;
- referințe la portalul guvernamental al serviciilor publice și la alte sisteme informaționale destinate pentru obținerea informațiilor cu privire la serviciile publice prestate de autoritatea publică;
- referința la aplicația web a Sistemului informațional „Registrul resurselor și sistemelor informaționale de stat” sau la alte sisteme informaționale de stat care consumă date din registrul respectiv, pentru accesarea informațiilor de interes public privind resursele și sistemele informaționale de stat din posesia sau administrarea autorității publice;
- datele privind încadrarea persoanelor în serviciul public: lista concursurilor pentru funcțiile vacante existente, datele de contact ale persoanei responsabile de organizarea concursurilor, cerințele de calificare față de candidații la funcțiile vacante, formularul de participare la concurs, lista actelor care

urmează a fi depuse și termenul-limită pentru depunerea acestora, lista persoanelor admise la concurs, precum și lista persoanelor care au promovat și au câștigat concursul;

- datele privind desfășurarea procesului decizional, în conformitate cu prevederile privind transparența în procesul decizional;
- informațiile de interes public prevăzute de alte acte normative.

Autoritățile anticorupție

În sensul art. 3 din Legea integrității, constituie autorități anticorupție:

- Autoritatea Națională de Integritate (ANI);
- Centrul Național Anticorupție (CNA);
- Ministerul Afacerilor Interne (MAI);
- Procuratura Anticorupție (PA);
- Serviciul de Informații și Securitate (SIS).

Tocmai aceste autorități, pornind de la mandatele pe care le dețin în prevenirea și combaterea corupției, ar trebui să ofere dovada corespunderii celor mai înalte standarde de transparență proactivă. Având în vedere atribuțiile și specificul activității, conștientizăm că autoritățile anticorupție se confruntă cu anumite limitări în asigurarea transparenței. Ne referim la limitările impuse de activitatea specială de investigații, activitatea de urmărire penală, activitatea contrainformativă și informativă externă. Totuși, exigențele Legii privind accesul la informațiile de interes public nu aduc atingere esențială acestor limitări.

Toate autoritățile anticorupție dețin pagini web oficiale. Prin intermediul acestora se oferă publicului informații importante ce țin de activitatea instituțională, cum ar fi informații referitoare la statutul instituțional (misiune, atribuții, funcții) sau cadrul normativ aferent. Însă, în cazul fiecărei din autorități, există rezerve, referitor la care venim cu recomandări punctuale.

Recomandări adresate ANI

La o analiză a paginii web oficiale a ANI (<https://ani.md/>), este de recomandat dezvoltarea paginii cu:

- datele de contact ale conducerii ANI (adresa poștei electronice) și ale membrilor Consiliului de integritate (adresa poștei electronice și numărul de telefon);
- rapoartele trimestriale – în conformitate cu art. 14 alin. (1) lit. n) din Legea nr. 132/2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate, președintele ANI prezintă Consiliului de integritate, trimestrial sau la cerere, informații referitoare la activitatea ANI. În acest sens, Consiliul de integritate a adoptat și o Recomandare cu privire la structura și modul de prezentare a informațiilor trimestriale (<https://ani.md/sites/default/files/RCl17.pdf>). Până nu demult, aceste rapoarte se publicau pe pagina web, fiind utile în procesul de monitorizare externă a activității ANI;

- datele privind vizitele oficiale și deplasările de serviciu în străinătate ale personalului autorității publice, inclusiv costul și sursa de finanțare a cheltuielilor – informația plasată pe pagina web urmează a fi actualizată;
- zilele și orele de primire în audiență – informațiile ar trebui actualizate, actualul președinte figurând ca vicepreședinte;
- datele privind programele și proiectele, inclusiv de asistență tehnică, al căror beneficiar sau executant este autoritatea publică (denumirea, scopurile și sarcinile de bază, beneficiarii și executorii principali de program, termenele și rezultatele de realizare scontate, volumul și sursele de finanțare);
- datele privind executarea bugetelor de către autoritatea publică – pagina web conține informații privind bugetele planificate;
- informațiile sistematizate privind încadrarea persoanelor în serviciul public: lista concursurilor pentru funcțiile vacante existente, datele de contact ale persoanei responsabile de organizarea concursurilor, cerințele de calificare față de candidații la funcțiile vacante, formularul de participare la concurs, lista actelor care urmează a fi depuse. Pagina conține anumite informații în acest sens, însă aceste informații nu sunt sistematizate;
- datele privind desfășurarea procesului decizional, în conformitate cu prevederile privind transparența în procesul decizional – pagina web nu conține decât o secțiune referitoare la anunțurile privind consultările publice, dar și Regulamentul cu privire la asigurarea transparenței în procesul decizional din cadrul Autorității Naționale de Integritate, aprobat prin ordinul președintelui ANI nr. 6/2018. Este de menționat că ANI, în special Consiliul de Integritate, nu este totdeauna previzibil în procesul de organizare și desfășurare a consultărilor publice. Cu titlu de exemplu, proiectul Raportului de activitate pentru anul 2023 a fost plasat la secțiunea Diverse, raportul nefiind însoțit de vreun anunț care ar conține, cel puțin, data plasării, data-limită de prezentare a opiniilor, persoana responsabilă de proiect, adresa poștei electronice la care pot fi expediate opiniile). Ar fi de recomandat dezvoltarea modulului „Transparență decizională” potrivit exigențelor stabilite de pct. 14 din Regulamentul cu privire la procedurile de consultare publică cu societatea civilă în procesul decizional, aprobat prin pct. 1 din Hotărârea Guvernului nr. 967/2016 cu privire la mecanismul de consultare publică cu societatea civilă în procesul decizional.

Recomandări adresate CNA

Pagina web oficială a CNA (<https://cna.md/>) ar trebui completată cu:

- adresa poștei electronice a conducătorilor;

- datele privind vizitele oficiale și deplasările de serviciu în străinătate ale personalului autorității publice, inclusiv costul și sursa de finanțare a cheltuielilor;
- datele privind modul depunerii petițiilor și cererilor de comunicare a informațiilor de interes public;
- datele privind programele și proiectele, inclusiv de asistență tehnică, al căror beneficiar sau executant este autoritatea publică (denumirea, scopurile și sarcinile de bază, beneficiarii și executorii principali de program, termenele și rezultatele de realizare scontate, volumul și sursele de finanțare) - informațiile în acest sens nu sunt actualizate;
- datele privind bugetele (atât planificate, cât și executate) – pentru unii ani sunt furnizate bugetele planificate fără bugetele executate, pentru alți ani sunt publicate bugetele executate fără bugetele planificate.

Recomandări adresate MAI

Pagina web a oficială a MAI (<https://mai.gov.md/ro>) ar putea fi îmbunătățită prin suplینirea cu:

- datele de contact ale conducătorilor (adresa poștei electronice și numărul de telefon);
- datele privind modul depunerii petițiilor și cererilor de comunicare a informațiilor de interes public;
- datele privind programele și proiectele, inclusiv de asistență tehnică, al căror beneficiar sau executant este autoritatea publică (denumirea, scopurile și sarcinile de bază, beneficiarii și executorii principali de program, termenele și rezultatele de realizare scontate, volumul și sursele de finanțare).

Recomandări adresate PA

Este de salutat că, în final, și PA și-a dezvoltat o pagină web oficială (<https://procuratura.md/anticoruptie/>), aceasta putând fi îmbunătățită prin completarea cu:

- datele privind structura organizatorică, bugetul autorității publice, personal;
- datele de contact ale conducătorilor (adresa poștei electronice și numărul de telefon);
- actele normative care reglementează organizarea și funcționarea autorității, cu referințe la paginile web ale actelor din Registrul de stat al actelor juridice;
- datele privind achizițiile publice planificate, privind achizițiile publice efectuate, rapoartele de monitorizare a contractelor de achiziții publice, alte informații relevante;
- datele privind vizitele oficiale și deplasările de serviciu în străinătate ale personalului autorității publice, inclusiv costul și sursa de finanțare a cheltuielilor;
- datele privind modul depunerii petițiilor și cererilor de comunicare a informațiilor de interes public;
- datele privind programele și proiectele, inclusiv de asistență tehnică, al căror beneficiar sau executant este

autoritatea publică (denumirea, scopurile și sarcinile de bază, beneficiarii și executorii principali de program, termenele și rezultatele de realizare scontate, volumul și sursele de finanțare);

- datele privind planificarea și executarea bugetelor de către autoritatea publică;
- datele privind recrutarea personalului.

Recomandări adresate SIS

Conștientizăm că SIS deține un statut specific, iar buna parte a informațiilor instituționale sunt clasificate. Totuși, imaginea SIS ar avea de câștigat, dacă autoritatea ar fi mai proactivă în asigurarea transparenței instituționale. În acest sens, pagina web a SIS (<https://sis.md/ro>) ar putea să conțină suplimentar:

- datele generale privind structura organizatorică – cel puțin, referințe la subdiviziunile teritoriale;
- raportul anual privind activitatea autorității;
- datele privind vizitele oficiale și deplasările de serviciu în străinătate ale personalului autorității publice, inclusiv costul și sursa de finanțare a cheltuielilor;
- zilele și orele de primire în audiență;
- datele privind modul depunerii petițiilor și cererilor de comunicare a informațiilor de interes public;
- datele privind programele și proiectele, inclusiv de asistență tehnică, al căror beneficiar sau executant este autoritatea publică (denumirea, scopurile și sarcinile de bază, beneficiarii și executorii principali de program, termenele și rezultatele de realizare scontate, volumul și sursele de finanțare);
- datele privind desfășurarea procesului decizional, în conformitate cu prevederile privind transparența în procesul decizional.

**TRANSPARENCY
INTERNATIONAL
MOLDOVA**

Tel. (373-22) 203484,
203485

Str. „31-August 1989”, nr.98,
of. 205, Chișinău, MD-2004,
Republica Moldova

E-mail:
office@transparency.md

www.transparency.md